

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ

УСЛУГЕ И УСЛУЖНА ПРАВИЛА

**Уредник
МИОДРАГ МИЋОВИЋ**

**Крагујевац
2016.**

УСЛУГЕ И УСЛУЖНА ПРАВИЛА

Зборник реферата са Међународног научног скупа одржаног 13. маја 2016. године, на Правном факултету у Крагујевцу.

Међународни научни одбор Мајског саветовања:

Проф. др Мирослав Миловић, Филозофски факултет Универзитета у Бразилији; Проф. др Маркус Фаро де Кастро, Правни факултет Универзитета у Бразилији; Проф. др Данче Манолева-Митровска, Правни факултет "Јустинијан I", Универзитета "Кирил и Методије" Скопље; Проф. др Миха Јухарт, Правни факултет Универзитета у Љубљани; Проф. др Хрвоје Качер, Правни факултет Свеучилишта у Сплиту; Проф. др Един Ризвановић, Правни факултет Универзитета "Џемал Биједић" у Мостару; Проф. др Снежана Миладиновић, Правни факултет Универзитета Црне Горе; Проф. др Миодраг Мићовић, Правни факултет Универзитета у Крагујевцу

ИЗДАВАЧ: Правни факултет Универзитета у Крагујевцу
Институт за правне и друштвене науке
Јована Цвијића 1, 34000 Крагујевац
телефон: (034) 306 513, 306 504
телефакс: (034) 306 540
е-пошта: faculty@jura.kg.ac.rs
веб: <http://jura.kg.ac.rs>

РЕЦЕНЗЕНТИ Проф. др Хрвоје Качер
Проф. др Снежана Миладиновић
Проф. др Миодраг Мићовић

ЗА ИЗДАВАЧА: Проф. др Радован Вукадиновић

УРЕДНИК: Проф. др Миодраг Мићовић

ШТАМПА: Графопромет д.о.о.

ТИРАЖ: 100

ISBN 978-86-7623-065-5

Штампање Зборника подржало Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије

*Зоран Павловић, ванредни професор
Правног факултета за привреду и правосуђе
Универзитета Привредна академија у Новом Саду,*

УДК: 343.7:338

КРИВИЧНОПРАВНО РЕАГОВАЊЕ НА НЕДОЗВОЉЕНЕ ФОНДОВЕ У ПРИВРЕДИ

Резиме

Стварање или држање недозвољених новчаних, робних или других вредносних фондова у земљи или иностранству, и уз присутну инкриминацију ових забрањених радњи у казненом законодавству није још увек, уважавајући све специфичности правног система земље, довело и до одговарајуће кривичноправне реакције у нашој тужилачкој и судској пракси. Економска транзиција, политичке изградње и процеси евроинтеграција који карактеришу почетак XXI века у Србији доносе и нове инкриминације и другачија виђења традиционалних вредности но државна реакција на таква забрањена понашања није ни мало једноставна. Заштита имовине, привреде, финансијске стабилности, али и правне сигурности и јавног поретка, само су неке од вредности које се штите кривичним делима која се односе на привредно пословање, било то у кривичном или у посебном закону. Прецизирањем заштитног објекта и места у закону, уз избегавање инкриминација које се међусобно преклапају могло би довести и до могућности за боље резултате.

***Кључне речи:** правна сигурност, заштитни објекат, место у казненом праву.*

1. Уводна разматрања

Привредни криминал угрожава кредибилитет и сигурност економских активности и функционисање финансијско-правног поретка у његовој укупности, проузрокујући штету и последице на различитим друштвено-економским нивоима.¹ Привредни криминал је тамна страна културног и технолошког развоја човечанства и повезивања у свету. Обим привредног

---

¹ Augsburger-Bucheli, I. Институт за борбу против привредног криминала, Предузете мере за борбу против привредног криминала и организованог криминала у Швајцарској, Зборник Радова Института *ILCE*, 2005. наводи као пример кривична дела прања новца, повреде права осигурања, правила о конкуренцији, берзи, лажно банкротство, фискалне преваре, преваре у осигурању, царини и др.

криминалитета је одраз нестабилности поједине државе или заједнице и афирмације њиховог правног система. Подједнако је потребно да држава као целина, судије, тужиоци, полиција и други, дају привредном криминалу одговарајућу тежину, као и да се издвоје довољна средства да се одговорни казне. Овај задатак није ни мало лак, јер појмови као што су привреда, привредни односи и слично представљају одређену врсту генерализације у кривичном праву која нас упућује на повећани опрез у примени закона.

Одређење места кривичног дела које санкционише стварање или држање тзв. „црних фондова“ односно недозвољених новчаних, робних или других вредносних фондова у земљи или у иностранству у законодавству Србије, односно у казненем законодавству Србије, је тема која сасвим сигурно није довршена ни после више од 10 година од када се започело са применом Кривичног законика (КЗ).² У Србији је кривично дело стварања или држања недозвољених фондова увршћено у главу XXII Кривичног законика - кривична дела против привреде³, што *per se* не значи да чува искључиво привреду. Употреба израза привредни за ову врсту кривичног дела може да нас заведе, па да занемаримо колике су његове последице у свим (другим) облицима живота и рада.

У страним законодавствима, кривична дела која се односе на стварање или држање недозвољених фондова се налазе у различитим главама кривичног материјалног законодавства, од имовине (на пример Краљевина Белгија), привреде (Република Италија, Краљевина Шпанија) до правосуђа (нпр Швајцарска, Колумбија). Препорука Савета Европе 12/81 као општа смерница, у привредни криминал, без обзира на његово место у кривичном законодавству укључује и појаву удруживања и стварања картела, избегавања прописа везаних

---

² „Службени гласник Републике Србије“, бр. 85/2005, 88/2005-испр., 107/2005-испр., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013 и 108/2014. Кривични законик је ступио на правну снагу септембра 2005. године, а отпочео са применом 1. јануара 2006. године.

³ У складу са Препоруком Комитета министара земаља чланица СЕ Но. Р (81) 12 из 1981. наш законодавац у ову главу Кривичног законика сврстао је кривична дела фалсификовање новца (чл. 223), фалсификовање хартија од вредности (чл. 224), фалсификовање и злоупотреба платних картица (чл. 225), фалсификовање знакова за вредност (чл. 226), прављење, набављање и давање другом средстава за фалсификовање (чл. 227), издавање чека и коришћење платних картица без покрића (чл. 228), пореска утаја (чл. 229), неплаћивање пореза по одбитку (чл. 229а), кријумчарење (чл. 230), прање новца (чл. 231), злоупотреба монополистичког положаја (чл. 232), неовлашћена употреба туђег пословног имена и друге посебне ознаке робе или услуга (чл. 233), злоупотреба положаја одговорног лица (чл. 234), злоупотреба у вези са јавном набавком (чл. 234а), проузроковање стечаја (чл. 235), проузроковање лажног стечаја (чл. 236), оштећење повериоца (чл. 237), злоупотреба овлашћења у привреди (чл. 238), нарушавање пословног угледа и кредитне способности (чл. 239), одавање пословне тајне (чл. 240), онемогућавање вршења контроле (чл. 241), недозвољена производња (чл. 242), недозвољена трговина (чл. 243), обмањивање купаца (чл. 244), фалсификовање знакова, односно државних живогова за за обележавање робе, мерила и предмета од драгоценог метала (чл. 245).

за опорезивање и новчане трансакције, фиктивне (фантомске) фирме, стварање недозвољених фондова и сл. Према препоруци Савета Европе⁴ и њеном концептуалном оквиру, привредни криминал утиче на велики број лица, друштво и државу у целини, штети функционисању националне или међународне привреде⁵ и изазива губитак вере и поверења у економски систем, стављајући криминал као центар активности у функцији стицања добити као такве.

Развој професионалне етике и устаљен начин надзора односно контроле, као и непознавање стварног утицаја на привреду који поједино кривично дело у оквиру привредног (економског) криминалитета несумњиво има, доприноси мањкавом и спором одлучивању у појединим предметима пред судовима. Феномен да у судовима успешно обрађују много више лакших и класичних кривичних дела, него кривичних дела која угрожавају привреду, је присутан у многим државама у свету, нпр. и у Холандији, Немачкој или Италији. Овде можемо поменути и Србију, без изузетака у било ком делу земље, где је у судовима највећи број нерешених предмета управо из главе XXII Кривичног законика - против привреде.

Кривично дело стварања недозвољених фондова је у посебном делу Кривичног законика разврстано у групу кривичних дела против привреде, што значи да законодавац привреду Републике Србије сматра за посебан објекат кривичноправне заштите. Кривични законик не опредељује појам привреда или привредни систем, али опредељује појам субјекта привредног пословања.⁶ Недозвољене делатности, иако се формално обављају на исти начин као и дозвољене, не улазе у привредно пословање. Код кривичноправне заштите привреде, у први план треба ставити слободу и равноправност привређивања, а не заштиту привредних односа самих по себи. Кривичним законодавством пружа се додатна заштита обезбеђивању једнаких услова привређивања за све субјекте, односно слободан простор у коме ће деловати економски и тржишни механизми који за све чланове друштва треба да имају позитивне ефекте.⁷

Пример који може да покаже колико је тешко одредити то место у посебном делу кривичног законодавства су поступци који се воде пред Посебним одељењем за организовани криминал Вишег суда у Београду, као што су они

---

⁴ Цитат из извештаја *СЕ Извештај о ситуацији везаној за организовани криминал за 2005.*

⁵ Према *Economic Crime Survey* из 2003, која разматра 89 са листе од 1000 предузећа, и за две године њих 24% били су оштећених од привредног криминала: 15% прањем новца, 60% од превара, 20% цуберкриминала, 18% корупције. В. http://pwcglobal.com/gx/eng/cfr/gecs/PwC_GECS03_switz_eng.pdf

⁶ У глави XII Кривичног законика, чл. 112. Значење израза: тач. 21, субјектом привредног пословања сматра се предузеће, друго правно лице које обавља привредну делатност и предузетник (који је новоуведена категорија у односу на ситуацију пре ступања на снагу Кривичног законика 2006). Правно лице које поред своје основне делатности обавља и привредну делатност сматра се субјектом привредног пословања само када крши ту делатност.

⁷ Преузето из Стојановић, З., *Коментар Кривичног законика*, Београд, 2012, стр. 536.

против ДШ и других, где је прва у низу оптужница из Главе XXII КЗ – Кривична дела против привреде подигнута још пре 5 година. Правноснажне пресуде по њима у редовном току суђења углавном су изостале, сем одлука заснованих на споразуму тужиоца и неких од окривљених, што не говори толико о неефикасности нашег правосудног система, колико о изузетној сложености наведене проблематике. Проблеми везани за доказивање извршених кривичних дела углавном се не појављују код кривичних дела тзв. општег криминалитета, већ управо код кривичних дела против привреде. Но разлог за то не треба тражити само у кривичнопроцесним решењима која више или мање имају исте стандарде дужи низ година, већ и у специфичностима инкриминација, њиховој недогољној прецизности, али и у организацији извршења ових кривичних дела од стране оптужених.

Неовлашћеним стављањем у промет опојне дроге кокаина организована криминална група (ОКГ) коју је водио ДШ дошла је до преко 20 милиона ЕУР готовог новца за који је себи поставила питање његовог фразулозног уласка у легалне токове. У проналажењу одговора на тај задатак ОКГ је ангажовала високообразоване професионалце, са вишегодишњим искуством на пословима економске и правне струке. Тај новац није се потрошио ни куповином већег броја кућа, станова или луксузних моторних возила. Економски стручњаци (међу њима била су и два PhD) имали су улогу у циљу проналажења пута који би омогућио убацивање прљавог новца у привредни систем Србије, али и неких других држава. Стручњаци из области права имали су задатак да економским трансакцијама дају правни оквир и тако са успехом доврше улаз прљавог новца и његову конверзију у привреду.

Оснивањем већег броја *off shore* компанија и других предузећа једним делом новца стварани су или држани недозвољени углавном новчани „црни фондови“ из којих су се средства улагала директно у платни промет РС, а други део у закуп пољопривредног земљишта, имовину привредних друштава и у финансирање њиховог пословања, те у куповину, преузимања у процесу приватизације и финансирање куповина већег броја разних других непокретности, прикривајући његово порекло на тај начин. Након куповине и/или закупа чланови ОКГ наставили су да прљавим новцем финансирају делатност компанија које су стекли и тако новац и даље стављају у промет. Менаџери две банке су у више наврата искоришћавањем свог службеног овлашћења користили новац ОКГ тако што су вршили његову конверзију и пренос. *Off shore* компаније су коришћене да би се новац пребацивао са једног рачуна на други, како би се тај новац на крају показивао као легалан. Правни основ био је закључивање фиктивних уговора по којима је новац преношен без фактичких реализација послова, углавном услуга, које су означаване као *sausa* уговора. Приликом полагања готовог новца у банке, и поред постојања цомплианце у њима, захваљујући менаџменту банака нису алармирани механизми којим би ишле пријаве ка Управи за спречавање прања новца.

Овако добро осмишљене начине извршења кривичних дела против привреде сигурно да организована криминална група не би могла да спроведе у дело да нису имали као своје помагаче и саветнике банкаре, адвокате и друге специјалисте. На овај начин нанета је штета дугорочног карактера привредном систему Србије, чије ће се последице још дуго времена осећати. Вишемилионски инпут у привредни систем РС нелегално прибављеног новца, за који постоји доказ да је прибављен извршењем кривичног дела недозвољеног промета опојним дрогама, подрио је један од основних (базичних) постамената функционисања привреде: принцип слободне тржишне утакмице који се зансива на лојалној конкуренцији учесника на тржишту. Чињеница је да су припадници ОКГ где се још увек не располаже са пресудама против свих чланова, располагали изузетно високим износима готовог новца, који нису морали да користе у складу са елементима економске логике. Не процењујући исплативост инвестиција у које ће средства улагати довело је до тога да старт који морају да имају у поступцима куповине компанија, приватизацијама и узимању у закуп пољопривредног земљишта није на истом нивоу као код осталих учесника у тржишној утакмици. Тиме су до темеља, као Нерон Рим, спалили принципе лојалне конкуренције других привредних субјеката, који су располагали законито стеченим капиталом и који су процењивали исплативост инвестиција у које су чланови ОКГ некритички улагали прљави новац прикирвајући његово порекло. На тај начин други учесници на тржишту који су на свој капитал плаћали порезе и друге дажбине, морали су да одустају од инвестиција и пласмана свог новца, јер нису могли да прате понуде које је имала ОКГ.⁸ Окривљени су куповином предузећа у приватизацији додатно исту обесмишљавали, јер су имовином приватизованих компанија плаћали обавезе према Републици Србији и Агенцији за приватизацију, тако што су извлачили новчана средства у „црне фондове“ и онда сами себи одобравали позајмице у купљена предузећа, правећи у привреди галиматијасе вредних пажње Поароа!⁹

Заштита имовине, привреде, финансијске стабилности, али и правне сигурности и јавног поретка, само су неке од вредности које се штите кривичним делима која се односе на привредно пословање, које је дуготрајно угрожено овим раднама окривљених у наведеном случају чију завршницу очекујемо.

Но кренимо редом у објашњењу феномена о коме је реч.

2. Постављање проблема

Један од основних проблема који се јавља приликом постављања и анализе кривичног дела које санкционише стварање или држање тзв. „црних фондова“

---

⁸ Pavlović, Z., Bošković, A., *Place of the Crime of Money Laundering within the Criminal Law of Serbia*, Journal of Eastern-European Criminal Law, No 2/2015 Timisoara – Pecs, 81-92.

⁹ <http://www.blic.rs/vesti/hronika/nova-presuda-za-saricevog-jataka-zoranu-copicu-sest-godina-zatvora/zlz564j>, посећено 08.6.2015.године.

односно недозвољених новчаних, робних или других вредносних фондова у земљи или у иностранству у законодавству Србије, односно у казненом законодавству Србије је избор контекста у коме ће се то радити! Да ли му је уопште место у члану 238 Кривичног законика – Злоупотреба овлашћења у привреди. Један од могућих је статички модел, који говори о одређеном кривичном делу изолованом од временске димензије, са класичним схватањем да једно кривично дело остаје тамо где смо уобичајено навикли да се таква кривична дела налазе. Други, ређе заступљени смисао, је виђење овог кривичног дела у контексту ванправних, спољашњих утицаја, који у крајњој линији могу да доведу у сумњу традиционалну поделу кривичних дела по главама и систематику на коју смо иначе навикли. Овај, структурални или динамички модел, говори да кривично/казнено право треба да прати друштвене промене, са динамичким погледом на реалне последице тих промена на правни систем у целини. Вредносни избор постављања овог кривичног дела у неку од глава КЗ-а може да доведе и до потпуно другачијих приступа у његовој не само репресији, већ и у превенцији. Развој и промена привредних односа, са променама својинских облика у привреди сигурно су разлог где треба тражити основ да се предложи измена кривичног законодавства и могућа промена места ове инкриминације у законодавној систематици. Реч је о специјалном кривичном делу сложене природе. У различитим правним системима штити различите правне вредности предвиђене императивним нормама међународног и националног казненог права.

Недозвољени фондови (немачки *schwartzte Kassen* или енгл. *slush funds*) препознати су у већини савремених законодавстава, као средства (новац) привредног друштва са циљем да се употреби као новац који се конвертује из легалног у илегалне или полулегалне токове. У нареченом примеру ситуација је додатно била закомпликована са процесом прања новца и приватизацијом. Средства која се пребацују у „црне фондове“ употребитиће се у наводном интересу правног лица, али очито на незаконит начин. Кривично дело из члана 238 као облик злоупотребе овлашћења у привреди изричито предвиђа стварање или држање недозвољених фондова у земљи или у иностранству. Али, ту долазимо до озбиљних потешкоћа, имајући у виду да се увидом у статистичке податке за последњих 5 година на територији Апелационог суда у Новом Саду није дошло до податка да се ова одредба у пракси примењивала, па према томе није била ни коментарисана кроз ставове јудикатуре. Извршилац овог кривичног дела може бити само одговорно лице. Но, ако се посматрају дела против службене дужности, посебно у области извршења буџета, плус отворена питања везана за установе од којих се многе данас искључиво пројектно финансирају, не смемо закључити да таква располагања нису кажњива односно да нису кривична дела, већ само прекршај или пак неко од неименованих кривичних дела из посебног законодавства. Исто је и у случају недозвољених фондова и финансирања политичких странака, уз скоро непремостиву препреку стварне контроле њиховог пословања. И за разлику од наше, у немачкој јудикатури овакви

случајеви нису реткост. Поједини аутори приговарају једнаком третману тзв. тајних фондова у јавном и приватном сектору, јер њихово постојање чини већу штету јавном него приватном сектору.¹⁰ Тек од недавно, немачко правосуђе бави се и црним фондовима у привреди.

Али, имајући у виду да је у нашем КЗ проблематика црних фондова искључиво везана за привредно пословање, остаћемо само у тој материји.

Питање које се поставља овде – прибављање противправне имовинске користи за субјект у коме се/за кога се ствара недозвољени фонд, штета (салдо губитка и добити) као угрожавање имовине односно могуће умањење имовине привредног друштва и друго, само су неки од елемената које треба ценити код ове радње извршења кривичног дела злоупотреба овлашћења у привреди.¹¹ Ако се црни фондови користе за давање мита ради добијања неког посла, па се то и реализује, то сигурно не може представљати губитак!?

3. Недозвољени фондови у кривичном праву Србије

Одговорно лице у привредном друштву или предузетник који у намери прибављања противправне имовинске користи за своје или друго правно лице или за предузетника ствара или држи недозвољене новчане, робне или друге вредносне фондове у земљи или иностранству (или противправно онемогућава остваривања власничких права акционара) чини (чл. 238 ст. 1 тач. 1 КЗ) кривично дело злоупотреба овлашћења у привреди, и то као кривично дело апстрактног угрожавања, јер се не тражи да та корист заиста буде и прибављена. Квалификовани облици у ст. 2 и ст. 3 чл. 238 КЗ захтевају да је до прибављања имовинске користи дошло. Сам закон не каже ништа о томе како квалификовати стварање недозвољених фондова са циљем да се противправна имовинска корист прибави физичком лицу, односно лицу које је фактички власник привредног друштва. Или пак ако се црни фондови користе као облик издвајања средстава за давање мита другим физичким лицима.

Код кривичног дела из чл. 234. уведеног новелом Кривичног законика 2012. – злоупотреба положаја одговорног лица могућност прибављања противправне имовинске користи предвиђена је и за себе или за друго физичко или правно лице, али и штета која би била нанета.

У односу на прибављање користи за друго правно лице, сем ако се не би радило о институту „скривања иза вела“ (*hiding behind the veil*), питање да ли је уопште могуће прибавити корист другом правном лицу је искључиво реторичке природе. Јер одговор на питање, зашто би извршилац стварао недозвољене

---

¹⁰ Tiedemann, K., *StGB, Leipziger Kommentar*, 33. Lieferung, par 263, 2002, стр. 222.

¹¹ Иако се штета у самом чл. 238 КЗ нигде децидно не помиње.

фондове ако он сам или привредно друштво у његовој својини од тога не би имали корист, није дат!¹²

И сада се долази до суштине кривичног дела везаног за стварање недозвољених фондова: у чему се састоји корист за своје правно лице или предузетника, коју је закон означио као противправну! Јер, само стварање црних фондова не доноси апсолутно никакву корист за правно лице, а нарочито не корист која је већа од пет милиона динара (ст. 2 чл. 238 КЗ) односно вредност већа од петнаест милиона динара (ст. 3 чл. 238 КЗ). Дакле, само стварање црног фонда не даје корист правном лицу, већ је реч о проузрокованој штети правном субјекту из чијих је средстава и формиран црни фонд. Према томе, оствари ли се корист за друго правно лице, то значи да је извршена радња из чл. 234. Кривичног законика, односно злоупотреба положаја одговорног лица, а никако не би могло бити кривично дело злоупотребе овлашћења у привреди!

Стварањем или држањем недозвољених фондова не реализује се никаква корист за правно лице. Уколико би се такви фондови користили за подмићивање, односно закључивањем лукративних послова средствима која се налазе у фондовима, тада можемо рећи у складу са императивним правилима облигационог права да се ради о ништавим и рушљивим правним пословима који су супротни јавном поретку, моралу и добрим обичајима. Тим више не може се доказивати корист за привредно друштво ако се прихвати *argumentum a contrario* чињеница да би се стварањем недозвољених фондова нанела штета привредном друштву. Штета постоји ако привредно друштво губи контролу над фондом и над располагањем њиме. Ако друштво задржи правну или само и фактичку контролу над фондом, издвајање средстава у фонд би био прекршај из области рачуноводства, а не и кривично дело.

Тумачењем одредбе чл. 238 КЗ, да када самим стварањем или држањем недозвољених фондова наступа штета за привредно друштво из чије се имовине издвајају средства отвара питање, није ли таква штета истовремено и противправна имовинска корист другом, и то најчешће другом физичком лицу, коме је на пример исплаћено мито из црног фонда, што се најчешће и догађа. Но, попут *circulus inextricabilis*, очигледно је да ова корист није део инкриминације кривичног дела злоупотреба овлашћења у привреди, већ злоупотреба положаја овлашћеног лица из ст. 2 и ст. 3 чл. 234 Кривичног законика. До тог дела дошло би тек исплатом средстава из недозвољеног фонда физичком лицу, па би се у том случају могло рећи, да би самим формирањем фонда из ст. 1 тач. 1 чл. 238 злоупотреба овлашћења у привреди КЗ био остварен тек покушај кривичног дела злоупотреба положаја овлашћеног лица из чл. 234 Кривичног законика.

---

¹² Ако би фонд остао у својини привредног друштва, а дошло до поступка редовне ликвидације, према одредбама чл. 541 Закона о привредним друштвима, расподела ликвидационог остатка вршила би се члановима друштва, дакле физичким лицима, па би корист ипак била прибављена физичком лицу!

Даља елаборација око штете и користи у корелацији злоупотребе овлашћења у привреди и злоупотребе положаја одговорног лица из чл. 238 и 234 Кривичног законика не би водила њиховом разјашњењу, већ напротив. Наиме, пуно тумачења у примени ових одредби не даје одговоре на питања која се постављају у раду надлежних органа када се срећу са оваквим ситуацијама, посебно у предметима који имају садржину и претходницу приватизационог карактера.

Задатак кривичноправне норме да буде јасна, потпуна и прецизна свакако да овде није испуњен, и као једино тренутно решење намеће се идеја да би кривично дело из ст. 1 тач. 1 чл. 238 КЗ злоупотреба овлашћења у привреди требало у потпуности – укинути, односно одредбу о стварању или држању недозвољених новчаних, робних или других вредносних фондова у земљи или у иностранству. Истовремено, кривично дело злоупотреба положаја одговорног лица треба прецизирати, а у вези црних фондова предвидети посебно кривично дело злоупотреба поверења у привредном пословању. Извршилац који користећи своје право руковођења (и располагања) повереном имовином привредног друштва оснује или користи фонд који није евидентиран у рачуноводству привредног субјекта – привредног друштва или предузетничке радње, извршио би кривично дело злоупотреба поверења у привредном пословању. Преношењем средстава у фонд, имовина би аутоматски престала бити имовина постојећег привредног друштва. Исто би се дело могло квалификовати и ако би одговорно лице затекло „црни фонд“, па га не би пријавио тренутком његовог оснивања.

Ако би се средства из недозвољеног фонда користила за давање мита, била би остварена и обележја кривичног дела давања мита – али мита у привредном пословању! Овакав стицај не би био привидан,¹³ јер би кривично дело злоупотребе поверења у привредном пословању имало за свој заштитни објекат имовину, а давање мита у привредном пословању би било дело против *fair* тржишне конкуренције, што су различите правне вредности.

4. Уместо закључка

Слобода у економским односима се заснива на хипотези да одређени односи у привреди морају бити подређени владавини права, уређени и заштићени правним правилима. Ако желимо да сачувамо стабилност и безбедност у држави, неопходно је поштовати барем основне правне норме и регулативе, од којих су по правилу најзначајније оне, које омогућавају несметано деловање слободног тржишта, поштовање аутономије воље, али и норми неопходне примене и заштите својине. Сви који не поштују правна правила у привреди последично је угрожавају. То значи да стварање недозвољених фондова не би требало занемарити у кривичноправном смислу, већ му управо дати прецизно место и инкриминацију. Јер, за пуну примену начела законитости у кривичном праву, поред законодавног уређења очигледно је да велики допринос имају и наука

---

¹³ Стојановић, З., *нав. дело*, стр. 261 и даље.

кривичног права и јуриспруденција, али и норме целокупног корпуса права. Зато је овај рад и предлог за реконструкцију два кривична дела – злоупотреба овлашћења у привреди из ст. 1 тач. 1 КЗ и злоупотреба положаја одговорног лица из чл. 234 (уз размишљање о увођењу кривичног дела мита у привредном пословању и др.) тек увод у постављени циљ заштите поштовања правних правила у привреди. Правних правила која би се знала унапред.

*Zoran Pavlović, Ph.D., Associate Professor
Faculty of Law, University Business Academy in Novi Sad*

REACTION BY CRIMINAL LAW OF ILLICIT (SLUSH) FUNDS IN ECONOMY

Summary

The creation or keeping of illegal cash, commodity or other valuable funds in the country or abroad, and with present criminalization of these prohibited acts in the criminal legislation is not yet, taking into account all the peculiarities of the legal system of the country, led to the appropriate criminal reactions in our prosecutorial and judicial practice. Economic transition, political construction and European integration processes that characterize the beginning of XXI century in Serbia brings new criminalization and different visions of traditional values but state response to such prohibited behavior is not at all simple. Asset protection, economy, financial stability, and in addition legal security and public order, are some of the values that are protected by the criminal offenses related to business operations, whether in criminal or in a separate law. Specifying the protected subject and place in law, with avoiding the criminalization which overlap, could lead to better results.

Key words: *legal security, protected subject, place in criminal law*

Литература

- Augsburger-Bucheli, I., Институт за борбу против привредног криминала, Предузете мере за борбу против привредног криминала и организованог криминала у Швајцарској, Зборник Радова Института ILCE, 2005.
- Pavlović, Z., Bošković, A., Place of the Crime of Money Laundering within the Criminal Law of Serbia, Journal of Eastern-European Criminal Law, No 2/2015 Timisoara – Pecs

Зборник радова „Услуге и заштита корисника“, Крагујевац, 2016.

Стојановић, З., Коментар Кривичног законика, Београд, 2012, Четврто измењено и допуњено издање.

Tiedemann, K. StGB, Leipziger Kommentar, 33. Lieferung, par 263

<http://www.blic.rs/vesti/hronika/nova-presuda-za-saricevog-jataka-zoranu-copicu-sest-godina-zatvora/zlz564j>

http://pwcglobal.com/gx/eng/cfr/gecs/PwC_GECS03_switz_eng.pdf

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

338.46:34(082)

УСЛУГЕ и услужна правила / уредник Миодраг
Мићовић. - Крагујевац : Правни факултет
Универзитета, Институт за правне и друштвене
науке, 2016 (Крагујевац: Графопромет). - XII, 1011
стр. ; 24 см

- Тираж 100. - Напомене и
библиографске референце уз текст.
- Библиографија уз већину радова.
- Summaries.

ISBN 978-86-7623-065-5

1. Мићовић, Миодраг, 1954 - [уредник]
а) Услужне делатности - Правни аспект -
Зборници б) Услуге - Правна заштита -
Зборници

COBISS.SR-ID 223100684